

Asia: OM 9/021/2016

Tuomioistuinviraston perustaminen

Lausunnonantajan lausunto

Kannatatteko vai vastustatteko tuomioistuinviraston perustamista?

Kannatan

Mikä on yleinen arvionne toimikunnan ehdotuksesta?

Käräjäoikeus kannattaa pääpiirteissään työryhmän ehdotusta.

Tuomioistuinviraston perustaminen on välttämätöntä tuomioistuinlaitoksen riippumattomuuden takaamiseksi, päällekkäisen tällä hetkellä kussakin yksiköissä tehtävän hallinnollisen työn vähentämiseksi sekä tuomioistuinten toiminnan kehittämiseksi.

Miten arvioitte tuomioistuinviraston hoidettaviksi ehdotettuja tehtäviä?

Tuomioistuinviraston tehtävät täsmentyvät jatkovalmistelussa. Mietinnössä tuomioistuinviraston käsiteltäväksi ehdotetut tehtävät muodostavat keskusviraston perustehtävät.

Oletettavasti tehtävät tulevat vielä lisääntymään viraston perustamisen jälkeen.

Pidättekö toimikunnan arviota tuomioistuinviraston henkilöstömäärästä oikeana ja riittävänä?

Virasto voinee aloittaa ehdotetulla henkilöstöllä, vaikkakin henkilöstön määrän riittävyyden tarkastamien toiminnan alettua saattaa nopeastikin tulla ajankohtaiseksi. Sekä valtakunnanvoudinettä valtakunnansyyttäjänvirastot ovat henkilötöyvuosiltaan hiukan esitettyä tuomioistuinvirastoa pienempiä. (Valtakunnanvoudinvirasto 34 henkilötöyvuotta ja Valtakunnansyyttäjänviraston noin 42 henkilötöyvuotta.)

Tuomioistuinvirastolle siirtyisi hyvinkin erilaisten tuomioistuinten tehtäviä, joita on aikaisemmin hoidettu kussakin virastossa, joten asioiden määrä ja laatu huomioon ottaen on todennäköistä, että viraston suunniteltujen henkilötyövuosien määrä ei ole pidemmällä aikavälillä riittävä.

Miten arvioitte toimikunnan ehdotusta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanosta ja nimeämismenettelystä?

Ehdotusta on pidettävä pääosin perusteltuna. Viraston on tarkoitus ainakin aloittaa suhteellisen pienenä, johon nähden 9 henkinen johtokunta saattaa osoittautua kankeaksi päätöksentekijäksi. Suuriosa tuomioistuinviraston tehtävistä tulee koskemaan yleisiä tuomioistuimia, joista suurimman ryhmän muodostavat käräjäoikeudet. Käräjäoikeuksien edustuksen johtokunnassa tulee siten olla vahva.

Miten arvioitte toimikunnan ehdotusta tuomioistuinviraston johtokunnan ja ylijohtajan välisestä toimivallanjaosta?

Lakiesityksen 6 §:ssä on lueteltu johtokunnan tehtävät. Se muun muassa vahvistaisi tuomioistuinviraston työjärjestyksen ja viimeisenä kohtana 10) tekisi muut päätökset, jotka ovat tuomioistuinviraston toiminnan ja tehtävien kannalta merkittäviä.

11 §:ssä säädettäisiin, että tuomioistuinvirastoa johtaa ylijohtaja. Ylijohtaja ratkaisee asiat, joita ei työjärjestyksessä määrätä johtokunnan tai muun virkamiehen ratkaistaviksi. Ylijohtaja siten vastaisi viraston

operatiivisesta johtamisesta johtokunnan strategisten linjausten mukaisesti.

Esityksen perusteella ei ole mahdollista ottaa kantaa toimivallanjakoon, kun se on johtokunnan osalta esitetty säädettäväksi lain tasoisesti ja ylijohtajan toimivalta taas määräytyisi johtokunnan vahvistaman työjärjestyksen mukaiseksi. Ylijohtajan toimivalta edellyttänee jatkovalmistelua.

Mikä on kantanne toimikunnan esittämään viraston sijaintipaikkaan ja sijaintipaikan valinnassa huomioon otettaviin seikkoihin?

Viraston sijoittamiselle pääkaupunkiseudulle on hyvät perusteet. Vuokratustannukset pääkaupunkiseudulle sijoitettuna on arvioitu mietinnössä alhaisiksi. Mikäli sijoittaminen pääkaupunkiseudulle hyvien kulkuyhteyksien päähän ei esimerkiksi toimitilavuokrien korkeuden johdosta tule kysymykseen, tulee virasto sijoittaa mahdollisimman lähelle enintään 100 kilometrin päähän Helsingistä siten, että sijoituspaikalle on hyvät liikenneyhteydet.

Sijoituspaikalla tulisi olla myös muita tuomioistuinlaitoksen toimijoita. Sijoituspaikkana Hämeenlinna, joka on myös perinteinen hallintokaupunki, täyttää hyvin edellytykset.

Virastoa ei tule sijoittaa useaan toimitilaan eikä siten, että tehtäviä hoidettaisiin suuressa määrin esim. pääkaupunkiseudulta etätyönä vaan viraston tulee sijaita siten, että henkilöstön, yhteistyökumppanien ja esim. ulkomaalaistenkin vieraiden on mahdollista vaikeuksitta julkisilla kulkuneuvoilla päästä virastoon.

Muuta huomioitavaa?

Ylijohtajalle ei ehdotuksen mukaan asetettaisi muita koulutusta koskevia vaatimuksia kuin ylempi korkeakoulututkinto. Näkisin ristiriidassa sen kanssa, että tuomioistuinlaissa on päällikkötuomarin kelpoisuudesta säädetty, että päällikkötuomariksi voidaan nimittää henkilö, joka täyttää tuomareiden yleiset kelpoisuusvaatimukset ja jolla säädettyjen kelpoisuusvaatimusten lisäksi on johtamistaitoa.

Kun tehtävän menestyksellinen hoitaminen edellyttää sekä vankkaa tuomioistuinlaitoksen tuntemusta että johtamiskokemusta, on vaikeaa nähdä tilannetta, jossa tehtävään nimitettävällä ei olisi ollenkaan kokemusta tuomioistuintyöskentelystä, josta seuraa, että tehtävän hoitaminen käytännössä edellyttää vähinään oikeustieteen kandidaatin tai maisterin tutkinnon suorittamista. Vaikkakaan ylijohtaja ei osallistu lainkäyttöasioiden käsittelyyn, tulee kelpoisuusvaatimukseksi asettaa muun oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaminen.

Sundholm Terhi

Kanta-Hämeen käräjäoikeus - Laamanni Tuula Lehto